

SOCIALNO ČUSTVENO UČENJE

Lidija Srša, Kristina Bratina

Zavod RS za šolstvo

Laško, 16. in 17. april 2025

8. konferenca učiteljev/-ic
naravoslovnih predmetov –
NAK 2025

ZRSŠ
ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ŠOLSTVO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

POMEN SOCIALNO ČUSTVENIH KOMPETENC ZA UČENJE

- Socialno čustveno učenje je proces, preko katerega otroci razvijajo sposobnost **povezovanja** mišljenja, čustvovanja in vedenja za doseganje pomembnih razvojnih nalog (Denham, 2018).
- Metaraziskava (Durlak idr. 2011) 213 šolskih programov za socialno in čustveno učenje je pokazala, da imajo ti programi pozitiven vpliv na socialne in čustvene veščine, odnose, vedenje in akademske dosežke učencev.
- Ko so učenci socialno povezani in emocionalno varni se lahko fokusirajo na akademske vsebine in se vključijo v učenje (Unesco, 2021).
- SČU, ki je **eksplicitno vključen v učni načrt in podprt s šolsko prakso** visoko korelira s povečanimi učnimi rezultati (Zins, Weissberg, Wang and Walberg, 2004).
- **Delovna mesta** zahtevajo SČV, kot so timsko delo, reševanje konfliktov in druge.

CASEL MODEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning).

SAMOZAVEDANJE: zavedanje občutkov, prepoznavanje čustev, povezanosti s telesom, razumevanje čustev in povezav z vedenjem, realna samopresoja in samorefleksija, samozaupanje.

SAMOURAVNAVANJE: nadzor impulzov in uravnavanje čustev/vedenja, odlaganje nagrade in vztrajnost, odpornost in obvladovanje stresa.

SOCIALNO ZAVEDANJE: zanimanje za druge (njihove občutke, misli, počutje), zaznavanje in razumevanje čustev drugih, spoštovanje, empatija, solidarnost.

ODNOSNE SPRETNOSTI:
vzpostavljanje in vzdrževanje stika, komunikacijske kompetence, asertivnost, spodbudnost, konstruktivna povratna informacija, sodelovalnost, pogajanje, reševanje konfliktov ter problemov.

ZAVZETOST, PROAKTIVNOST:
interes in motiviranost, preudarna uporaba virov in informirano odločanje, navduševanje drugih, načrtovanje, odgovornost.

Evropski okvir za osebno in socialno ključno kompetenco ter kompetenco učenje učenja, ZRSŠ, 2022

- **SAMOURAVNAVANJE:** ozaveščanje in uravnavanje čustev, misli in vedenja.
- **PROŽNOST:** sposobnost obvladovati življenjske prelomnice in negotovost ter soočati se z izzivi.
- **DOBROBIT/BLAGOSTANJE:** stremljenje k zadovoljstvu z življenjem, skrb za telesno in duševno zdravje ter dobre odnose; sprejetje trajnostnega življenjskega sloga.
- **EMPATIJA:** razumevanje čustev, izkušenj in vrednot drugih ter ustrezno odzivanje.
- **KOMUNIKACIJA:** uporaba ustreznih komunikacijskih strategij in specifičnih kodov posameznih področij ter orodij glede na kontekst in vsebino.
- **SODELOVANJE:** sodelovanje v skupinski dejavnosti in timsko delo ob priznavanju in spoštovanju drugih.

KLJUČNE KOMPETENCE: (Rethinking Learning, UNESCO MGIEP 2020 - Mahatma Gandhi

Institute of Education for Peace and Sustainable Development)

- Jaz:
 - **REGULACIJA POZORNOSTI**: sposobnost koncentracije in osredotočenosti na sedanost.
 - **SAMOREGULACIJA**: sposobnost zaznavanja in prepoznavanja lastnih čustev, misli in vplivov na vedenje.
 - **ČUSTVENA REGULACIJA**: učinkovita sposobnost uravnavanja lastnih čustev, misli in vedenja.
 - **KRITIČNO RAZISKOVANJE**: proces zbiranja in analiziranja informacij ter kritične analize notranje skladnosti argumentov, dejstev, podatkov in sklepov.
- Drugi in družba:
 - **EMPATIJA**: kombinacija čutenja in zaznavanja čustev drugih ter sposobnost prepoznavanja in razumevanja čustev drugih ljudi.
 - **SOCIALNO ZAVEDANJE**: cenjenje raznolikosti in spoštovanje drugih.
 - **SPRETNOSTI NA PODROČJU ODNOSOV**: sposobnost komunicirati, sodelovati, poslušati in pomagati drugim.
- Zavzetost, sprememba vedenja in akcija:
 - **SOČUTJE**: nagnjenost k ukrepanju za pomoč drugim na bolje.
 - **SODELOVANJE**: sodelovanje z drugimi brez skritih motivov.
 - **ODGOVORNO SPREJEMANJE ODLOČITEV**: razumevanje posledic svojih odločitev in vedenja na dobrobit drugega.

Razvijanje čustvenih in socialnih kompetenc v šoli

Preko vsešolskega pristopa:

preko različnih dejavnosti
pri pouku, vezanih na
poučevanje predmeta,

preko vsebin in ciljev
predmeta ter preko
didaktičnih pristopov,

v razširjenem programu
osnovne šole,

na razrednih urah,

pri interesnih dejavnostih,

projektnih tednih,

obveznih izbirnih vsebinah
in drugje.

Strukturirani preventivni programi pogosto temeljijo na poučevanju socialno čustvenih kompetenc, se umeščajo znotraj vsešolskega pristopa.

Usposabljanje vseh strokovnih delavcev.

Razvijanje čustvenih in socialnih kompetenc v šoli

- Načrtovane aktivnosti v Letnem delovnem načrtu, lahko v Vzgojnem načrtu, kot npr. vsešolska strategija iz RN VSUO.
- Strukturirani programi: Veščine za mladostnike, To sem jaz...
- Projekti: Hand in hand, Learning to be...

✓ TEMA	✓ KDAJ?	✓ KAJ?	✓ S KOM?	✓ KDO? KJE?
ČUSTVENO OPISMEJENJE	november, december	Delavnice: • priročniki s portala https://www.abced.si/ • Ferdo se uči o sebi in drugih • Interaktivne igre za spodbujanje in krepitev življenjskih veščin (NIJZ)	Razredna stopnja	Razredniki: • pouk, • razredne ure, • odmori, • dnevi dejavnosti • projekti šole
		Delavnice: • Pravljice s travnika (https://www.lilibi.si/) • nabor delavnic in aktivnosti iz SU • socialne igre, igre in glasba za umirjanje, sproščanje, vaje za pozornost, minuta za zdravje ...	OPB	• Učitelji podaljšane bivanja
		Delavnice: • To sem jaz • Prvi koraki (Amnesty international Slovenije) • Priročnik za mirovno vzgojo (Unicef)	Predmetna stopnja	Razredniki: • pouk, • razredne ure, • odmori, • dnevi dejavnosti
		Delavnice: • čuječnost, • vizualizacija • ledotalilci, • povezovalci, • nedokončani stavki ...	Celotna vertikalna šole	ŠSS, DSP, UP, ISP, nerazredniki • pouk • izbirni predmeti • interesne dejavnosti
		Vsakodnevna komunikacija Po potrebi tehnike za zmanjševanje neželenega vedenja z učenjem nadomestnega vedenja: • 4R tehnika in močna vprašanja • ABC model	Celotna vertikalna šole	• vsi učenci na šoli • vsi zaposleni

SKUPNI CILJI: ZDRAVJE IN DOBROBIT

(Skupni cilji in njihovo umeščanje v učne načrte in kataloge znanj, ZRSŠ, 2023)

DUŠEVNA DOBROBIT

- samozavedanje
- samouravnavanje
- postavljanje ciljev
- prožen način razmišljanja
- odgovornost in avtonomija

TELESNA DOBROBIT

- gibanje in sedenje
- prehrana in prehranjevanje
- sprostitvev in počitek
- varnost
- preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti

SOCIALNA DOBROBIT

- socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti
- komunikacijske spretnosti
- sodelovanje in reševanje konfliktov
- empatija
- prosocialno vedenje

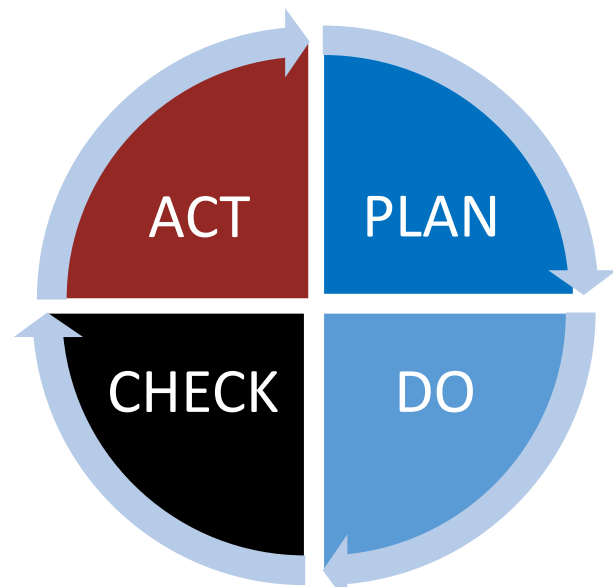
SKUPNI CILJI

- Skupni cilji so osrednji element kurikularne prenove
- 5 področij skupnih ciljev
- Struktura:
 - Skupni cilj (področja)
 - Kompetence (podpodročja)
 - Ključni cilji

URESNIČEVANJE SKUPNIH CILJEV

- **Podporno učno okolje:**

- usposabljanje in izobraževanje učiteljev – izkustveno učenje.
- (Skupno) načrtovanje in učenje v aktivu, kolektivu, mreženje šol.
- Spremljanje, preizkušanje; učenje iz izkušenj, spreminjanje.

Vir: <http://demetra-leanway.com/cikel-pdca-ali-demingov-krog-v-praksi/>

- **Dobra šolska klima in kultura**

NAČINI ZA REALIZACIJO SKUPNIH CILJEV

1. Skupni cilji lahko podpirajo načrtovanje pouka

Vodilno vprašanje teme: cilj se lahko preoblikuje v osrednje vprašanje in učence spodbuja h globljemu razumevanju, raziskovanju, kritičnemu razmišljanju.

- npr. kako s pomočjo _____ krepimo družbeno odgovornost?
- kako s pomočjo _____ krepimo sodelovalne veščine in vzdržujemo kakovostne odnose?

NAČINI ZA REALIZACIJO SKUPNIH CILJEV

2. Povezovanje skupnih ciljev z učnimi cilji ali projektnimi nalogami

Npr. kako se uspešno spoprijemamo z negotovostjo in kompleksnostjo z vključevanjem/uporabo umetne inteligence v naša življenja?

3. Skupni cilj lahko usmerja medpredmetno povezovanje različnih predmetov

Npr. povezovanje psihologije in biologije pri učenju o živčevju v okviru skupnega cilja samouravnavanje.

NAČINI ZA REALIZACIJO SKUPNIH CILJEV

4. Skupni cilji usmerjajo učenčevo refleksijo

Npr. Kako sem uravnaval lastno vedenje v odnosih, ko sem upošteval več perspektiv hkrati?

5. Razvijanje skupnih ciljev na šolskem nivoju

Iz skupnega cilja se izbere kompetence (vodstvo, učitelji, učenci), ki bi jih želeli v tem šolskem letu razvijati in se pripravijo aktivnosti, s pomočjo katerih jih učenci krepijo

Npr. mesec hvaležnosti, vrstniška mediacija, spoznavni teden.

Kaj potrebujemo za učinkovito implementacijo skupnih ciljev?

Čas za strokovna srečanja učiteljev za izmenjavo dobrih praks in reflektivno učenje.

